

Joško Božanić
Split - Komiza

VIŠKI COKAVSKI GOVORI KAO NACIONALNO NEMATERIJALNO KULTURNO DOBRO

U veljači 2014. Kulturna ustanova za istraživanje iskustva življenja s morem ARS HALIEUTICA iz Komize pokrenula je u Ministarstvu kulture Republike Hrvatske proceduru proglašenja viških cokavskih govora nematerijalnim kulturnim dobrom.

Prema UNESCO-ovoj Konvenciji za zaštitu nematerijalne kulturne baštine izglasanoj na 32. Općoj skupštini UNESCO-a u listopadu 2003. u Parizu, nematerijalna kulturna baština prvi je put izjednačena s materijalnom baštinom. Nematerijalna kulturna baština prema UNESCO-ovoj Konvenciji »znači vještine, izvedbe, izričaje, znanja, umijeća, kao i instrumente, predmete, rukotvorine i kulturne prostore koji su povezani s tim, koje zajednice, skupine i u nekim slučajevima, pojedinci prihvaćaju kao dio svoje kulturne baštine. Ovu nematerijalnu kulturnu baštinu, koja se prenosi iz naraštaja u naraštaj, zajednice i skupine stalno iznova stvaraju kao odgovor na svoje okruženje, svoje međusobno djelovanje s prirodom i svojom poviješću koja im pruža osjećaj identiteta i kontinuiteta te tako promiče poštivanje kulturne raznolikosti i ljudske kreativnosti (...).« Nematerijalna kulturna baština, prema pariškoj Konvenciji (članak 2. stavak 2.) manifestira se u prvom redu kroz jezik (izričaje) »oral traditions and expressions, including language as a vehicle of the intangible cultural heritage;«. Važnost jezika je, prema UNESCO-ovoj Konvenciji, upravo u tome što je on sredstvo prijenosa (*vehicle*) kojim se nematerijalna baština, dakle umijeća, prakse, znanja,

kolektivna memorija, prenose s generaciju na generaciju. Ali jezik nije samo sredstvo već je i supstanca, sadržaj.

Cakavizam se u hrvatskoj dijalektologiji tretira kao posebnost pojedinih čakavskih govora. Ta posebnost obično se očituje u njihovu konsonantizmu koji je reduciran u odnosu na konsonantizam ostalih čakavskih govora. Cakavizam je i nazvan prema fonemskoj alternaciji /č/ > /c/ čovik > covik, čudo > cudo, ča > ca. Umjesto fonema /š/ i /s/ postoji fonem /ś/, a umjesto /ž/ i /z/ fonem /ž/.

Cakavski govori rasprostranjeni su danas od otoka Visa i Hvara do Istre, i to kao izdvojene jezične oaze: Vis, Komiža (na otoku Visu), grad Hvar, Supetar, Sutivan i Milna (na otoku Braču), Trogir, grad Rab, grad Pag, otok Krk (Vrbnik, Baška, Jurandvor), grad Cres i Beli (otok Cres), Veli Lošinj, Mali Lošinj, otoci Susak, Srakane, Ilovik i Ist, Labin i niz sela oko Labina u istočnoj Istri. Nekad su čakavski govorili i Senj, Šibenik i Omiš.

Različite su teorije o nastanku čakavskoga. Teoriju o cakavizmu kao rezultatu utjecaja venecijanskoga govora na gradske čakavske govore zastupa dijalektolog Mate Hraste. Žarko Muljačić zastupnik je teorije o autohtonoj pojavi cakavizma unutar čakavskoga idioma koju je omogućio čakavski konsonantski sustav. Disperzija čakavskih oaza od Omiša do istočne Istre bez ikakva međusobnog kontakta upućuje na mogućnost da je nekad postojao kompaktan prostor čakavskog idioma, jezični kontinuum koji je prekinut čakavskim interpolacijama. Ta teza izazov je hrvatskoj dijalektologiji. Cakavizam je uvijek tretiran kao marginalna pojava čakavskog narječja, kao pretežno fonološka pojava unutar čakavštine, a ne kao jezični sustav koji ima svoje posebnosti na svim razinama: fonološkoj, morfonološkoj, tvorbenoj i sintaktičkoj.

Cakavsko /čakavski u hrvatskoj dijalektologiji nije nikada tretiran kao idiom koji zaslužuje temeljito istraživanje, već pretežno kao fonetsko-fonološki epifenomen čakavskog. Hrvatska dijalektologija nije nikada ni postavila pitanje o činjenici da postoji nevjerojatan prostorni diskontinuitet vrlo srodnih čakavskih /čakavskih govora od srednjodalmatinskih otoka (Vis, Hvar, Brač) pa do kvarnerskih otoka i Istre. Nisu li te današnje (ili neke dojučerašnje) čakavsko /čakavske oaze bile uključene u jedan jezični dužjadranski prostorni kontinuum? Kako je moguća nevjerojatna sličnost između *komiškega* i *labinjônškega*? Naše je mišljenje da ovdje nije riječ tek o fonetsko-fonološkom epifenuenu čakavštine, već o prastarom, ali

neistraženom fenomenu hrvatske dijalektologije. Ta spoznaja i jest glavni motiv našeg prijedloga da se čakavsko /cokavski idiomi otoka Visa zaštite kao nematerijalno kulturno dobro.

Cokavsko /cakavski koji je karakterističan za otok Vis posebno je zanimljiv i mogao bi biti izazov hrvatskoj dijalektologiji. Riječ je o vjerojatno najbolje sačuvanom čakavsko /cokavskom idiomu u Hrvatskoj. On danas ima svoje govornike i u najmlađoj populaciji stanovnika Visa i Komiže te pripadajućih im sela koja su posljednjih desetljeća zahvaćena radikalnom depopulacijom.

Komiški i viški govor autohtoni su govori otoka Visa. Čakavski idiom na području jugoistočnog dijela otoka Visa novija je pojava. Čakavski su govor donijeli doseljenici s kopna poslije turskog prodora prema obalama Jadrana. Izrazita jezična razlika između govora grada Visa i njemu gravitirajućih sela jugoistočne obale Visa očuvala se do danas.

U najstarijim pisanim dokumentima Visa i Komiže čakavštine nema jer ona postoji jedino u mediju usmene riječi. Njeni tragovi vide se samo u vrlo arhaičnoj toponimiji Viškog arhipelaga (Cunkovica, Cojnu poje, Corno ploca, Rogocic, Garke ploce, Ploca, Cisti Rot, Cavojnica, Corno Zemja, Okjucina, Dracovu Poje), ili u arhaičnoj antroponimiji (Cucotovi, Corkotovi, Centinićovi, Cingrijini, Ciskini, Cvoncikini). U tekstovima službenih administratora, notara i ljetopisaca kao i u tekstovima književnika nema čakavštine jer oni, ako ne pišu latinski ili talijanski, teže upotrebi tadašnjeg nadlokalnog dalmatinskog jezika kakvim ne govori neobrazovani puk. Komiški barokni književnik, Gundulićev epigon, Andrija Vitaljić izražava se jezikom koji on smatra standardnim, a to je varijanta dubrovačkog. Sačuvane molitve prostog puka također su zapisane na jeziku koji teži dalmatinskom standardu. Prevladava stav da organski idiom nije primjeren mediju pisane riječi i stoga lokalnog idioma nema ni u jednom poznatom sačuvanom zapisu na viškim govorima.

Prvi zapisi na komiškome govoru pojavljuju se tek u drugoj polovici 20. stoljeća. Prvi objavljeni zapis na komiškome govoru jest rukovet od deset pjesama Joška Božanića *Perušće besid* objavljena u Čakavskoj riči 1975. godine (Čakavska rič br. 2., 1975.). Drugi objavljeni tekst u kojemu se pojavljuje komiški govor jest *Rječnik komiškoga govora* Pavla Mardešića Centina (*Dijalektološki zbornik JAZU 1977.*, knj. IV). Uz rječnik objavljeno je nekoliko narativnih zapisa: *Vakonce na braceri*, *Moli kacadur*, *Klobuk*

u more, Covik priko bonde, a prva knjiga na komiškome govoru jest zbirka pjesama Joška Božanića *Perušće besid* (HGZ, Zagreb) 1981.

Najstariji zapis viškoga govora nalazi se u romanima Jure Rokija Fortunata *Bilo roza iz Smiderova, Materin sekret* te u pripovijetkama *Smartno omraza, Inkojita i Nono frotar*. To su manuskripti koji do danas nisu objavljeni. Ta djela nastaju u Los Angelesu budući da je autor u svojoj 18. godini emigrirao u Ameriku i svoj život proživio u Americi. Jezik tih djela je viški govor kraja 19. stoljeća. Najveći dio leksičkog blaga rječnika viškoga govora ekscerpiran je u rječniku *Libar viškiga jazika* Andra Rokija Fortunata (Toronto, 1997.).

PLAN ZAŠTITE VIŠKIH COKAVSKIH GOVORA ZA 2018. GODINU UDRUGE *ARS HALIEUTICA*

U povodu proglašenja kulturnog dobra nematerijalne baštine od strane Ministarstva kulture, nositelj kulturnog dobra Udruga *Ars halieutica* iz Komiže pokreće SKULU VIŠKIGA I KOMIŠKEGA JAZIKA za djecu i mlade. Smatrajući da je najvažniji i najdjelotvorniji način očuvanja kulturnog dobra prijenos znanja i prakse na mlade generacije, *Ars halieutica* fokusirat će svoj program rada na uključivanje i motiviranje mladih koji bi trebali u zavičajnom jeziku prepoznati kulturnu vrijednost koja je njihova baština i najvažniji element identiteta. Zavičajni idiom bio je dugo vremena smatran znakom inferiornosti i razlog za podsmjeh šire okoline. »Skula viškiga i komiškega jazika« trebala bi pridonijeti oživljavanju potisnutog zavičajnog idioma, oživljavanju njegova bogatog vokabulara i probuditi svijest o njegovoj kulturnoj vrijednosti te odgovornost za njegovo održavanje. U tom procesu iznimno je važno pojavljivanje otočkih idioma u mediju pisane riječi jer na taj način jezik ostavlja neizbrisiv trag i onda kada potpuno nestane iz govorne prakse.

1. Web portal »Skula viškiga i komiškega jazika«

Za potrebe Škole *Ars halieutica* planira pokrenuti interaktivni web portal na kojemu bi bile objavljene dvije čitanke: za osnovnu i za srednju školu. Čitanke bi sadržavale izvorne tekstove na dva osnovna idioma otoka Visa (viškom i komiškome). Tekstovi će biti interpretirani i literarno i jezično uz

detaljna objašnjenja teksta, leksika, stilskih zanimljivosti te konteksta važnog za razumijevanje teksta. Također će se uvijek tumačiti razlike između komiškoga i viškoga govora, o čemu do danas nije napisan ni jedan znanstveni rad.

2. Leksikografski rad

Velik leksikografski posao na kojemu već godinama radi Joško Božanić *Komiški dikcionar* iduće godine rezultirat će objavljivanjem leksika od slova C do slova F. Također će se nastaviti rad na *Libriću komiškega govora* učenika Osnovne škole Komiža pod vodstvom učiteljice Perice Slavić.

3. Manuskripti Jure Rokija Fortunata

Organizirat će se obrada i interpretacija te priprema za publiciranje proznih radova Jure Rokija Fortunata (*Bilo roza iz Smiderova, Materin Sekret, Smartno omraza, Inkojita, Nono frotar*) i dvije zbirke pjesama. Riječ je o velikom viškom pučkom književniku koji je proživio svoj vijek u Kaliforniji usred Los Angelesa, u Downtownu američkog megaloposisa, čije bi djelo napokon trebalo ugledati svjetlo dana. Riječ je o literarno, dijalektološki, leksikološki i etnološki važnom djelu koje je do danas ostalo nepoznato.

4. Dječji dijalektalni radovi na web portalu

Pokrenut će se virtualni trg na kojemu će djeca pričati priče na zavičajnom idiomu. Publika će moći komentirati priče i dodavati svoje. Cilj je potaknuti živu jezičnu komunikaciju na zavičajnim idiomima.

5. Istraživanje paremiologizama

Govor starijih generacija pun je raznih vrsta paremiologizama među kojima su najbrojniji proverbiji (poslovice), ali vrlo su brojne i razne vrste uzrečica, usporedbi, formulaičnih izraza itd. Te kratke forme mogu biti literarno zanimljive kao stilske mikrostrukture kojima je bogata oralna komunikacija starijih generacija. Te forme najčešće nisu primijećene kao literarno vrijedne te se zanemariju. Mlade treba učiti da ih primjećuju, da su to jezične vrijednosti kojima vrvi zavičajni idiom koji je njima puno bogatiji od standardnoga. Zbirku viških paremiologizama sa stilističkom interpretacijom i glosarom namjeravamo objaviti u sljedećem broju Čakavske riči.

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO KULTURE
UPRAVA ZA ZAŠTITU KULTURNE BAŠTINE
Klasa: UP/I-612-08/17-06/0118
Urbroj: 532-04-01-03-02/2-17-1
Zagreb, 7. kolovoza 2017.

Ministarstvo kulture na temelju članka 12. stavka 1. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara (»Narodne novine«, broj 69/99, 151/03, 157/03, Ispravak 87/09, 88/10, 61/11, 25/12, 157/13, 152/14, 44/17) i članka 20. stavka 1. i 2. Pravilnika o obliku, sadržaju i načinu vođenja Registra kulturnih dobara Republike Hrvatske (»Narodne novine«, broj 89/11 i 130/13), donosi

R J E Š E N J E

1.

Utvrđuje se da **Cokavski govori otoka Visa** imaju svojstvo nematerijalnoga kulturnog dobra u smislu članka 9. stavka 1. alineje 1. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara.

2.

Za kulturno dobro iz točke 1. ovoga Rješenja utvrđuje se sljedeći sustav mjera zaštite:

- osigurati dostupnost dobra javnosti;
- poticati prenošenje i njegovanje kulturnog dobra u izvornoj sredini;
- poticati sudjelovanje pojedinaca, grupa i zajednice koje baštine dobro u identificiranju, definiranju, izvođenju i prenošenju dobra;
- popularizirati i promovirati kulturno dobro održavanjem stručnih skupova, putem elektroničkih medija, audio i video zapisa i na drugi način;
- osigurati održivost dobra kroz edukaciju, identificiranje, dokumentiranje, znanstveno istraživanje, očuvanje, zaštitu, promicanje, povećanje vrijednosti, mogućnost prenošenja tradicije nasljednicima putem formalnog i neformalnog obrazovanja, te revitalizaciju napuštenih segmenata dobra;

- educirati stručni kadar za prenošenje znanja i vještina putem seminara, radionica, formalnog i neformalnog obrazovanja;
- nastaviti s istraživanjem dobra, primjerenim dokumentiranjem u svim vidovima i načinima suvremenog bilježenja te stručnim i znanstvenim vrednovanjem;
- promicati funkciju i značaj dobra u društvu, te uključiti zaštitu dobra u planirane razvojne programe;
- popularizirati i promovirati nematerijalno kulturno dobro te time nastojati ojačati svijest da su cokavski govori otoka Visa jedinstveno blago koje na lokalnoj i nacionalnoj razini osigurava kulturnu raznolikost te provoditi mjere zaštite kako bi se izbjegla opasnost od nestajanja, uništenja ili pretjerane komercijalizacije kulturnog dobra;
- nositelj dobra dužan je provoditi mjere zaštite radi njegova očuvanja, sukladno Zakonu o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara i svim propisima koji se odnose na kulturna dobra, pridržavajući se njegove povijesno-tradicionalne matrice i pojavnosti.

3.

Nositelji su sve pravne i fizičke osobe evidentirane na Popisu nositelja koji je sastavni dio ovoga Rješenja. O svim promjenama nositelja nadležno tijelo je dužno obavijestiti Stručno povjerenstvo za utvrđivanje svojstva kulturnog dobra, koje će sukladno izmjenama revidirati Popis nositelja.

4.

Na navedeno nematerijalno kulturno dobro iz točke 1. izreke ovoga Rješenja primjenjuje se Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara i svi propisi koji se odnose na kulturna dobra.

5.

Predmetno kulturno dobro upisat će se u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske – Listu zaštićenih kulturnih dobara pod brojem Z - 6990, a upis će se objaviti u »Narodnim novinama«.

6.

Žalba ne odgađa izvršenje ovoga Rješenja.

O b r a z l o Ź e n j e

Cakavski govori otoka Visa, viški i komiški, pripadaju južnočakavskome dijalektu čakavskoga narječja. Viški govor govori se u gradu Visu, a komiški u gradu Komiži, na otoku Biševu te u selima Pohumje, Pošpilje, Žena Glava, Borovik i u selu Okjucina. Čakavizam se tih govora očituje u konsonantizmu, koji je reduciran u odnosu na konsonantizam ostalih čakavskih govora. Čakavizam je i nazvan prema fonemskoj alternaciji /č/ > /c/ čovik > covik, čudo > cudo, ča > ca. Umjesto fonema /š/ i /s/ nalazi se fonem /s/, a umjesto /ž/ i /z/ fonem /ž/. Tragovi se čakavštine vide u vrlo arhaičnoj toponimiji Viškoga arhipelaga (Cunkovica, Cojnu poje, Corno ploca, Rogocic, Garga ploce, Ploca, Cisti Rot, Cavojnica, Corno zemja, Okjucina, Dracovu Poje) ili u arhaičnoj antroponimiji (Cucotovi, Corkotovi, Centinićovi, Cingrijini, Ciskini, Cvoncikini).

Uz to čakavske govore otoka Visa karakteriziraju: ikavski refleksi jata (*cvit, tisan; tìme, vđit*) osim u *telesà, zènica, 'zjenica', cèsta*; poluglasovi su dali *a* (*rèbàk 'vrabac', maglà, važèla* pridj. r. ž. jd.). Prednji nazal razvio se u *a* iza glasa *j* u *jazik, jòtra* 'jetra' (duljenjem prešao u *o*), a u ostalim je slučajevima dao *e*: *pèt, pocètà, žèja, prèja*; ishodišni slogotvorni / prešao je u vokal *u*: *šúnce, dūpst, šūža, jàbukon* I jd.; uz slogotvorno *r* pojavljuje se popratni glas *a*: *òbarva, martvàc, šarbî*; redovita je promjena *ra > re* u ovim primjerima: *rèbàk 'vrabac', réšt, krèšt*; potvrđeni su oblici sa samoglasnikom *e*: *grèb, tèpal, steplit*. Za govor otoka Visa karakteristično je postojanje zatvorenoga samoglasnika *e* koji se razvio kao posljedica kraćenja nenačlašenih dugih slogova *murtèle* G mn, *pramàlite, zelenje, gvòžje, 'željezo'*) te od *-bje* u *zdròvje*. Dugi samoglasnik *a* daje dugi samoglasnik *o*, a nakon kraćenja zanaglasnih duljina ostaje kratki glas *o* (*ždròvje, dòn; kùxono* pridj. trp. s. jd.).

Iz distribucije konsonanata valja izdvojiti da je dočetno *m* zamijenjeno sa *n* u gramatičkim morfemima u 1. jd. prez., u 1 jd. svih rodova sklonjivih riječi te u leksičkim morfemima nepromjenjivih riječi: *nogòn* I jd., *žmìrin* 1. jd. prez., *òšan*; dočetno se *l* čuva u N jd i G mn. imeničkih riječi i na slogovnoj granici te u pridj. rad m. jd. kao sačuvani stariji oblik uz novije otpadanje dočetnoga *l* u toj kategoriji, npr. *vòl* N jd., *kòlca* G mn., *stabàl* G mn., *dònil, cùl* (uz: *mòga, dīga*). Nesliven je izgovor sonanata *l* i *j* u skupu *lj < lāj* u *vesèlje*. Dentalni ploziv *d* zamijenjen je sa *l* na slogovnoj granici

pred nevakalom, npr. *vîlte* 2. mn. imp., *ôlma* 'odmah', kao i bezvučni zubni zatvornik *t* u *krôlka*. U suglasničkom je skupu *zr* došlo do umetanja *d* u *zdrîl* pridj. rad. m. jd., a pojava razjednačivanja na daljinu ($r - r > l - r$) dogodila se u riječi *lebrô* te u riječi *kunpîr*.

S obzirom na akcentuaciju valja reći da akcenatski inventar viških čakavskih govora čine tri naglasaka: jedan kratki i dva duga, koja se razlikuju po intonaciji: akut i dugosilazni. U jednosložnim riječima te u dočetnom slogu višesložnih riječi mogu se ostvariti kratki i dugi silazni naglasak, npr. *kûk*, *zûb*, *celô*, *nosîl* pridj. rad. m. jd. Opreka po kvantiteti postoji u naglašenom i nenaglašenom slogu s time da nenaglašeni dugi slogovi mogu biti samo prednaglasni. U zatvorenom slogu došlo je do duljenja pred slijedom sonant + konsonant u višesložnim riječima (uključujući novi sonant nastao pojednostavnjivanjem suglasničkih skupova) te pred sonantom ili zvučnim opstruentom u jednosložnim riječima, npr. *sîr*, *đim*, *grêb*, *klûko*. Ako je *a* u nedočetnom slogu ispred nevakala, na njemu je dugi uzlazni naglasak, npr. *mâšlina*.

Prvi zapisi na komiškome govoru pojavljuju se tek u drugoj polovici 20. stoljeća. Viškim su pisali Jure Roki Fortunato: *Bilo roza iz Smiderova*, *Materin sekret* te *Nono frotar*, a komiškome Joško Božanić, *Perušće besid*, Pavao Mardešić Centin (*Dijalektološki zbornik JAZU*, knj. IV): *Vakonce na brace-ri*, *Moli kacadur*, *Klobuk u more*. *Rječnik komiškoga govora* Pavla Mardešića Centina te *Libar viškiga jazika* Andra Rokija Fortunata leksikografski su prinos obradi viških govora. Viške su govore dijalektološki istraživali Petar Šimunović i Mate Hraste, a sociolingvistički Lucija Šimičić. Čakavizam otoka Visa polako nestaje i gotovo je potpuno iščezla važna čakavska fonološka karakteristika: fonemi /š/ i /ž/, a umjesto njih restituirana je opreka /s/ - /š/ i /z/ - /ž/. Čuva se čakavsko *ca/co*: *covîk*, *cûdo*, *cinît*.

Ipak, iako se govori mijenjaju (u fonološkom i akcenatskom smislu) evidentna je potreba lokalne zajednice za očuvanjem vlastitoga kulturnog identiteta. To pokazuje interes da se sve više dijalektalnih tekstova pojavljuje u mediju pisane riječi: zbirke pjesama, drame, časopis *Hrvatska zora* iz Visa koji kontinuirano godinama objavljuje dijalektalne tekstove, portal *Moj otok Vis* koji objavljuje elektroničke zapise dijalektalnih tekstova, zbirke poezije itd. Organizirano njegovanje zavičajne riječi u otočkim školama jest suvremena praksa koja raste i daje dobre rezultate. Tomu pridonosi afirmacija zavičajne riječi otoka Visa kroz elektroničke medije, razne mani-

festacije, knjige, studije, napise u novinama i sl., a zabilježeni su primjeri kako čak djeca doseljenika na Vis nauče vrlo brzo lokalne govore kao način izgrađivanja vlastitog identiteta.

Povjerenstvo za nematerijalnu kulturnu baštinu Ministarstva kulture na sjednici održanoj 20. veljače 2017. godine ocijenilo je da **Cokavski govori otoka Visa** imaju svojstvo nematerijalnoga kulturnog dobra kako to definira Zakon o zaštiti i očuvanju kulturne baštine u članku 9. stavku 1. alineji 1.

Na osnovi predočene dokumentacije i iznesenih činjenica, a prema preporuci Povjerenstva za nematerijalnu kulturnu baštinu, Stručno povjerenstvo za utvrđivanje svojstva kulturnog dobra na sjednici održanoj 4. srpnja 2017. godine utvrdilo je da **Cokavski govori otoka Visa** imaju svojstvo kulturnoga dobra.

Popis nositelja

za nematerijalno kulturno dobro: **Cokavski govori otoka Visa**

Nositelji dobra dužni su provoditi mjere zaštite radi njezina očuvanja, sukladno Zakonu o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara i svim propisima koji se odnose na kulturna dobra, pridržavajući se njegove povijesno-tradicijske matrice i pojavnosti. O svim promjenama nositelja nadležno tijelo je dužno obavijestiti Stručno povjerenstvo za utvrđivanje svojstva kulturnoga dobra, koje će sukladno izmjenama revidirati Popis nositelja.

1. Kulturna ustanova Ars halieutica, Gurnji put 27, 21 485 Komiža
2. Udruga za maritimnu baštinu Ars halieutica, Gurnji put 27, 21 485 Komiža
3. Prof. emerit. Joško Božanić, Gurnji put 27, 21 485 Komiža
4. Osnovna škola Vis, Viškog boja 10, 21 480 Vis
5. Osnovna škola Komiža, Školska ulica 11, 21 485 Komiža
6. Dječji vrtić Vis, Viškog boja 11, 21 480 Vis
7. Dječji vrtić Komiža, Gurnji put 14, 21 485 Komiža
8. Srednja škola »Antun Matijašević Karamaneo«, Viškog boja 10, 21 480 Vis